KNNV afd. Vriezenveen e.o.
Augustus 2022 nieuwsbrief nr. 21

Eerder uitgegeven nieuwsbrieven staan op onze website

Beste lezer,

Op 27 juli organiseerden we vanuit de KNNV een informatieve rondleiding door een deel van Engbertsdijksvenen-zuid over de nog uit te voeren herstelmaatregelen in het N2000 gebied. Bij de start en onderweg gaf de projectleider van Staatsbosbeheer op diverse locaties aan wat er nog te gebeuren staat. Vooral herstel/aanleg van robuuste dammen zal behoorlijk impact hebben. Men tracht, waar mogelijk, rekening te houden met de aanwezige populaties dieren.

De kraanvogels in de Engbertsdijksvenen deden in 2022 tot twee keer toe een broedpoging. De eerste poging stokte ongeveer rond het verwachte moment van uitkomen van de eieren, de tweede poging zorgde voor 1 of 2 jongen die helaas na korte tijd niet meer gesignaleerd werden. De reden van deze mislukte pogingen is (nog) onbekend.

De boomkikkers waren op enkele locaties goed aanwezig. Maar in een belangrijk voortplantingsgebied was het beduidend minder. Naast dat gebied ligt een agrarisch perceel, in eigendom van de provincie, dat verpacht wordt zonder beperkende voorwaarden. Hier wordt de laatste jaren maïs verbouwd. De jonge boomkikkers vinden dat wel een goed leefgebied. Door de regelgeving dat maïs nu voor 1 oktober geoogst moet zijn, vindt de oogst plaats in de tijd dat boomkikkers nog actief zijn. Zo sneuvelen er veel jonge boomkikkers, jammer!

Onze paddenopvang en de tientallen jaren ervaring met overzetten van dieren zorgt ervoor dat we ook om advies gevraagd werden/worden in andere gemeenten waar vraag is naar oplossingen tegen het doodrijden van amfibieën.

Voorzitter Herman Stevens

Zomerwandeling natuurgebied Fayersheide
Zaterdag 13 augustus 2022 van 9:00 tot 11:30

Deze Natuurparel in Twenterand verdient zeker een bezoek.
Fayersheide bleef gespaard bij de grootschalige ruilverkaveling van Vriezenveen (rond 1950)
Ondanks dat nam door verdroging en verzuring de bosvorming toe en het aantal bijzondere planten sterk af.
Een deel van de bijzondere soorten hield echter wel stand, mede door nauwgezet beheer.

Vanwege de naastgelegen zandwinningactiviteiten werd er aan de westzijde in 2014 een natuur bufferzone ingericht met natte en droge schrale delen. Deze ontwikkelt zich goed. Vanaf een uitzichtheuvel heeft men een goed overzicht over het gebied, ingericht als kleinschalig slagenlandschap. Struikheide en Klokjesgentiaan zullen er goed in bloei staan.

Het wordt een wandeling met aandacht voor insecten, vlinders, vogels, planten, landschap, bomen en struiken, etc. Natuurlijk afhankelijk van het weer!

We houden ons aan de RIVM-richtlijnen.
Vertrek: 09.00 uur vanaf de parkeerplaats bij Fayersheide aan de Walstraat te Vriezenveen
Einde: ongeveer 11.00 uur

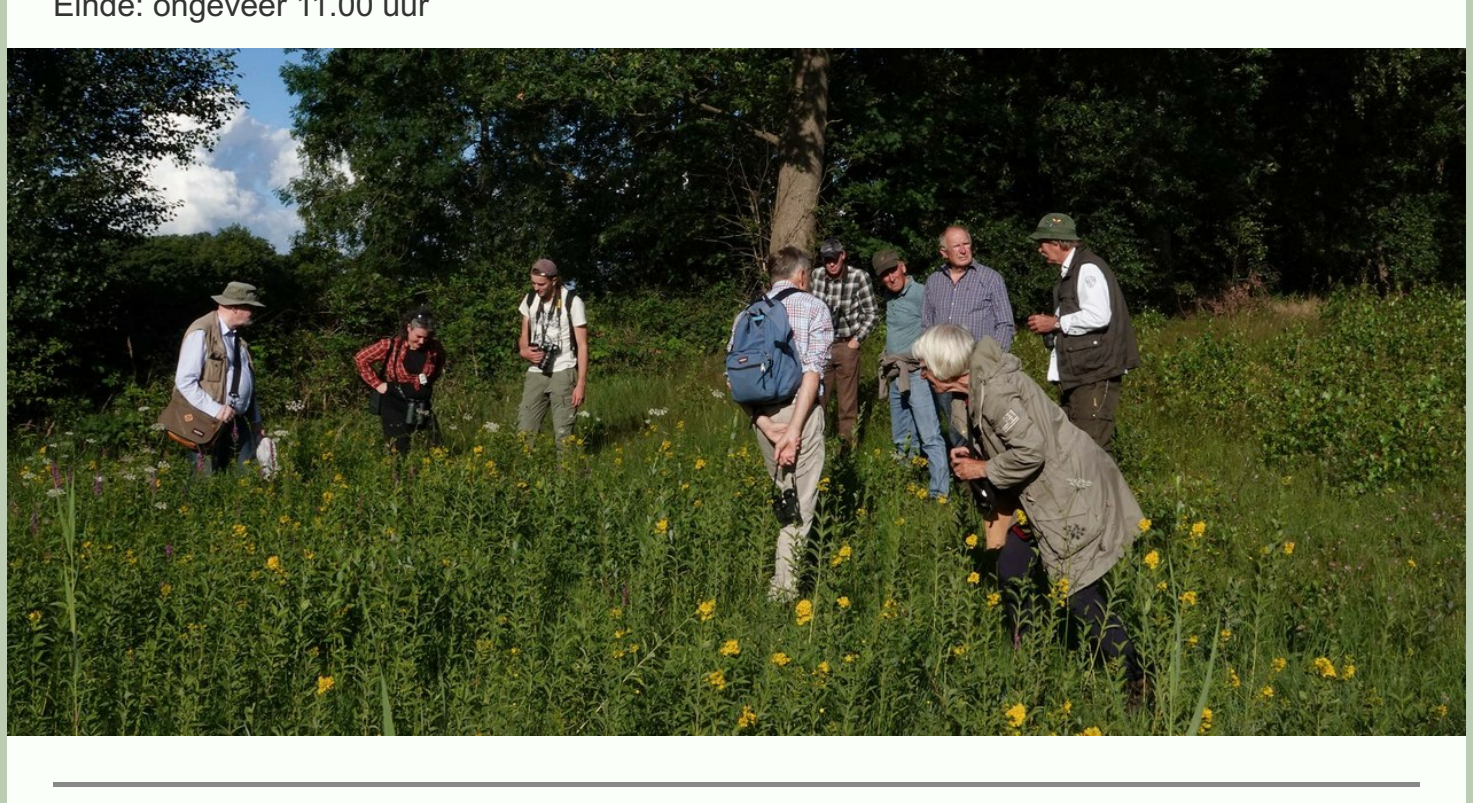

Noteer voorlopig ook deze data alvast in je agenda.
Excursies en samenkomsten:
Zaterdag 24 september 2022 Paddenstoelen excursie (Vliegenzwammen)
Zaterdag 8 Oktober 2022 Vogelexcursie Weerribben en Wieden.
Zaterdag 22 oktober 2022 Herfst excursie naar Zandstuvebos
Zaterdag 12 november 2022 Excursie naar de Velderberg
Zaterdag 17 december 2022 Gezellige midwinter kerstwandeling
Zaterdag 7 januari 2023 Nieuwjaarsborrel bij de Educatieve kruidentuin
Zaterdag 14 Januari 2023 Vogelexcursie Flevopolder en Oostvaardersplassen.

Landschapsbeheer:
Dinsdag 13 september 2022 Landschapsbeheer Fayersheide
Dinsdag 20 september 2022. Extra morgen landschapsbeheer Veenschap Hazenpad.
Dinsdag 27 september 2022 Landschapsbeheer Fayersheide
Dinsdag 11 en 25 oktober 2022 Landschapsbeheer Veenschap
Zaterdag 5 november 2022 Nationale natuurwerkdag met Scouting
Dinsdag 15 november 2022 Landschapsbeheer Veenschap
Dinsdag 29 november 2022 Landschapsbeheer Veenschap
Dinsdag 13 december 2022 Landschapsbeheer Veenschap
Dinsdag 10 en 24 januari 2023 Landschapsbeheer Veenschap
Dinsdag 7 februari 2023. Beheer faunapassage nabij De Pollen

Excursie verslag Engbertsdijksvenen 27 juli 2022
Vanaf de parkeerplaats bij de Pollen werd een groep van 16 belangstellenden rondgeleid door Corné Balemans van SBB. Corné is bij SBB projectleider interne maatregelen SBB.
Aan de hand van meegebrachte kaarten liet hij ons zien wat SBB al heeft gedaan en wat er nog gedaan gaat worden om het herstel van het hoogveen in gang te zetten. Sleutel voor herstel is vernatting en dan vooral door het regenwater zo lang mogelijk vast te houden in het gebied.

Met de plattegronden van de plannen van de Engbertsdijksvenen die Corné Balemans mee genomen had kijken en bespreken in het veld.

De door eerdere droogte ontstane begroeiing met bomen wordt daarbij flink teruggebracht. Omwonenden zijn daarbij in ruime mate gehoord en met hun wensen is zoveel mogelijk rekening gehouden. Tussen noord en zuid is een hoogteverschil van 7 meter. Dat betekent dat water in principe wegstroomt. Om dit te voorkomen worden de al bestaande compartimenten zodanig verbeterd dat water via overlooppijpen van hoog naar laag kan stromen. Daar waar de ondoorlatende bodem lek is, in greppels en wijken, zullen de lekken worden gedicht. Het grootste deel van greppels en wijken zal ook worden gedempt om water niet weg te laten vloeien. Lopende door het gebied liet Corné ons zien dat de paden nu al onder het niveau van het veel liggen. Dat betekent dat veel paden zullen worden opgehoogd, anders zijn ze in de toekomst ontoegankelijk. Sommige paden zullen ruim een meter worden verhoogd.

Voor dit alles is 400.000 kubieke meter zand nodig. Een derde deel daarvan is leemhoudend. Een derde deel van het benodigde leemhoudende zand ligt nu in depot bij 't Huisken in het noorden. De aanvoer van zand zal met vrachtwagens vanuit het noordoosten het gebied worden ingereden. Het definitieve tracé moet nog worden bepaald. Dit zal tijdelijk een enorme impact hebben op het aanzien en de begaanbaarheid. Maar uiteindelijk wordt alles beter en mooier. Bij de keuze van maatregelen en uitvoering is behalve met omwonenden ook rekening gehouden met de aanwezigheid van bestaande soorten.

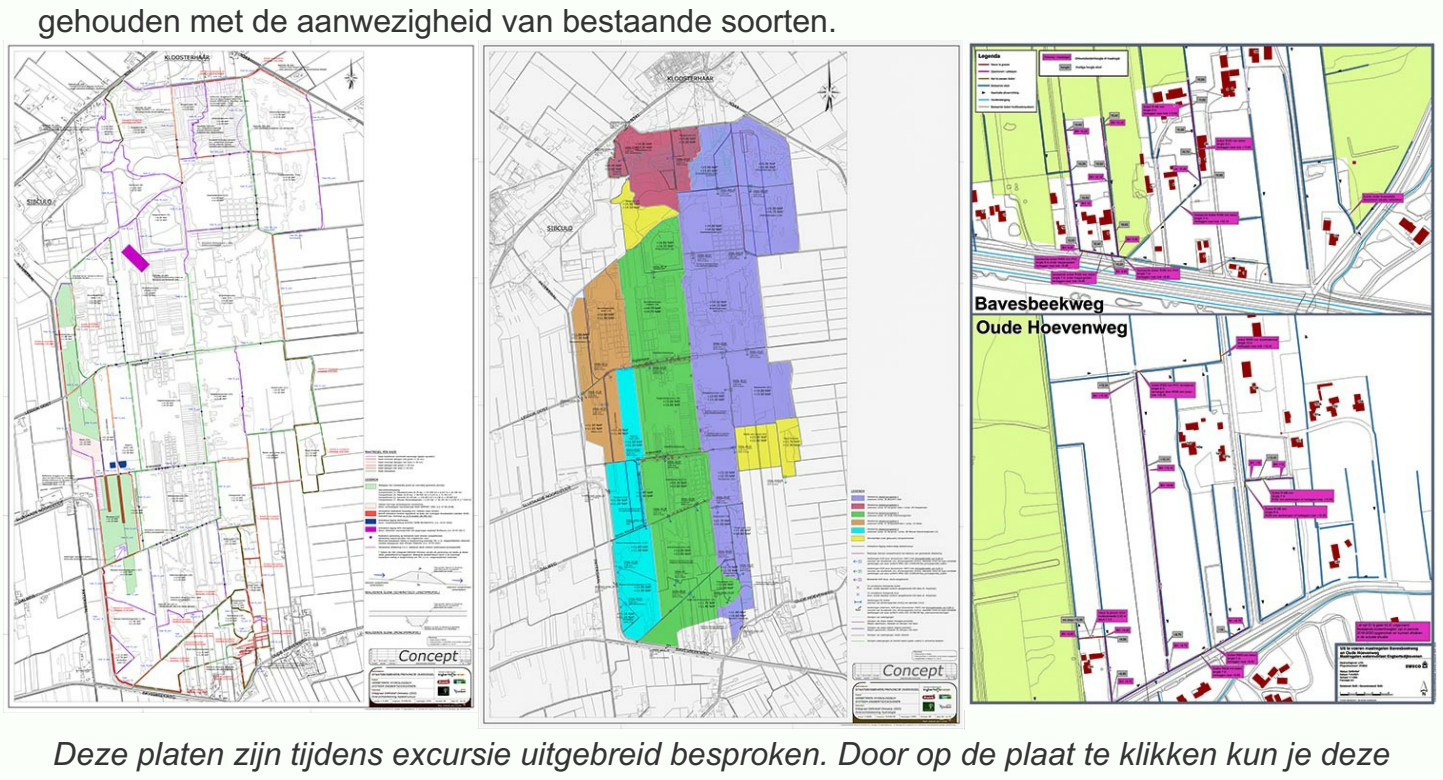

Deze platen zijn tijdens excursie uitgebreid besproken. Door op de plaat te klikken kun je deze als pdf downloaden. Meer bestanden zijn hier op de site Engbertsdijksvenen te bekijken.

Daarbij krijgt een soort soms voorrang boven cultuurhistorie. Zo krijgt de historisch rechte Oude Leidijk straks een kronkel om braamstruweel voor de boomkikker te sparen. Het zeldzame canadees hertshooi dat we tegenkwamen zal waarschijnlijk profiteren van de werkzaamheden omdat het groeit op kale grond (wielsporen).

Op uitnodiging van Corné vertelde Jan Broenink over de rol die zijn ossen en geiten spelen in de EDV. Jan is meer dan 20 jaar geleden omgeschakeld van gangbare landbouw naar biologische landbouw. Zijn blaarkoppen lopen in het oostelijk deel van de EDV en verschralen het gras. Zijn geiten lopen in het nieuwe afgerasterde deel in het noordwesten en houden de opslag van bomen in toom. Met veel trots vertelde Jan over de kraanvogels in de EDV die hun eerste plekje kozen tussen zijn blaarkoppen. Wie het ijs van de koeien van Jan en zijn zoon wil proeven kan dit kopen bij de automaat aan de Gravenlandweg in Bruinehaar (zie natuurboerenijs.nl). Voordat de werkzaamheden op grote schaal van start zullen gaan zal SBB samen met RAVON onderzoeken waar de gladde slang in het gebied overwintert. Dit is nog een witte vlek in de kennis.
Wim Hilderink.

De laatste jonge Torenvalken die als heel klein op 7 juli geringd zijn hebben de kast bij de Fayersheide op 27 juli ook verlaten.

Braamberg bij Vasse
Sinds 1984 tel ik op de Braamberg bij Vasse jaarlijks de broedvogels. Dit jaar bijgestaan door cursisten, die ook de Sovon-methode onder de knie wilden krijgen. Op de avond van de langste dag van het jaar waren we er ook. Om als afsluiting van de cursus nog een keer tot het donker te blijven, voor bijvoorbeeld jonge uilen. Op een kruising bij het terrein was het ineens een drukte van belang. Mensen met spandoeken en tekstborden waaruit je kon opmaken dat ze niet veel ophadden met onze regering, en dan specifiek over stikstof. Drie mannen met een verrekijker in Natura 2000 terrein, een groep bezorgde Hezinger boeren en hun buren erbuiten, dat zorgde voor een levendige discussie. Wij protesteren, zeiden ze nogal overbodig. Dat zou ik ook doen als ik hier zou wonen zei ik, maar jullie zijn tegen de verkeerde mensen aan het schoppen. En ik dacht aan de posters met 'oons Annie', die hier in verkiezingstijd aan de lantaarnpalen hingen. Annie van: 'het hoeft niet allemaal natuur te wezen. Een stuk gras is ook mooi'. Als verwacht waren ze het niet me eens, helemaal niet toen ik zei dat ik hier jarenlang voor Staatsbosbeheer had gewerkt. Allemaal onzin, er is helemaal geen stikstofprobleem. We gingen maar elk ons weegs, want daar kwamen we toch niet uit.

Ik dacht terug aan de eigenaar van het landgoed midden op Springendal, die al eind jaren tachtig een drinkwaterleiding moesten laten aanleggen. Er zat ineens teveel nitraat in het bronwater dat ze altijd zelf oppompten. De drijfmest op de essen hogerop de stuwwal had ondergronds hun bron bereikt. Dat vertelden we ook altijd bij iedere rondleiding, en we zeiden er dan bij dat we daar met ons allen aan meewerkten. Goedkoop barbecueën, dat willen we toch allemaal! Maar toen ooit een landelijke dag werd georganiseerd door de gezamenlijke groene organisaties om de mestproblematiek onder de aandacht te brengen, moesten wij ons rustig houden. Staatsbosbeheer kreeg van hogerhand een verbod daar aan mee te doen. We vielen immers onder het ministerie van Landbouw.

Ruige heide met jeneverbesstruiken bij Vasse (1932)

Maar de aller-scherpste tegenstelling tussen natuur en landbouw hier ter plekke is van een jaar of veertien geleden. De boerderij hogerop voerde water zo snel mogelijk af. Na een beste bui was het dan in de kortste keren onderaan de bult bij Vasse, waar ze dat niet konden gebruiken. Op verzoek van het waterschap werd een omleiding gemaakt door het bos, waar het even werd vastgehouden voor het verder stroomde. Het waterschap regelde, de gemeente zorgde voor een duiker onder de weg door en Staatsbosbeheer voor de opvang. Het zag er prachtig uit, met een slingerbeekje door het bos. Maar niet lang daarna was op een ochtend een kraan bezig de ondergrond helemaal op te graven. Pal naast het net ingerichte deel aan. Dat zou wel illegaal wezen, en dus de instanties die er over gingen ingeseind. Maar tot onze verbijstering bleek dit op verzoek van de landeigenaar gedaan te worden. In opdracht en onder uitvoering van datzelfde waterschap! Met dezelfde opzichter, die het werk aan het natuurherstel aan de andere kant van de sloot had begeleid. En daarbij kregen we het dringende advies het hier bij te laten. Een duur stukje natuurherstel deels om zeep geholpen omdat een hoekje van zijn land te nat zou wezen… Die eigenaar is intussen alsnog verkast. De vrijgekomen percelen worden nu door de provincie verpacht, nog steeds als reguliere landbouwgrond. Voorsorteren op de gedachte toekomstfunctie als natuurgebied, het zit er helaas niet in. Het zou voor het draagvlak in de buurt zeker geholpen hebben als hier meteen een extensief beheer was gestart.

Woekerende braamstruiken (2022)

Maar nu: die stikstof die er niet zou wezen. De oude foto heeft als titel: Ruige heide met jeneverbesstruiken bij Vasse, en komt uit een boek van 1932. Het is bijna niet voor te stellen dat dit in nog geen eeuw is omgevormd in opgaand bos. Naast jeneverbessen zie je ook Brem. En dat is dus de naamgever van de Braamberg, want hier zeggen ze Broam. Ooit verkeerd vertaald door kaartenmakers.
Toen ik bijna veertig jaar geleden hier begon met die broedvogels vroeg Sovon om een kaartje van de vegetatie. Er waren toen onder het hogere geboomte nog stukjes met bosbes, en klaverzuring. Die zijn verdwenen. Er zijn stukken bos waar je niet meer doorheen komt door de woekerende braamstruiken, zelfs de paden groeien dicht. Zo klopt de naam Braamberg nu dan toch: het is nu een Brummelbarg geworden. Er staat nog één bremstruik, buiten het bos, aan het fietspad. Ik voel met de Hezingers mee, want deze omgeving is mij ook zeer lief geworden. Maar ik zie ook met lede ogen hoe de eiken hier steeds meer afsterven, en de bodem eronder steeds dichter overwoekerd raakt met brummels.
Arm landschap.

Geert Euverman

De windmolen plannen en visies
De windmolen plannen en visies lijken van Vriezenveen steeds meer en molendorp te willen maken. Maar dan met windturbines van tot 250 meter tiphoogte! (De watertoren in Vriezenveen heeft een hoogte van 40,80 meter) Via een haalbaarheidsonderzoek, uitgevoerd door het bureau Bosch & van Rijn, wordt steeds meer geduwd/gestuurd in de richting van een groot park van windturbines dicht bij Vriezenveen in het gebied van de huidige zandwinning. Bij de plannen van de zandwinning werden de Vriezenveners "lekker gemaakt c.q. over de streep getrokken" met na einde zandwinning o.a. een recreatievoorziening met strand en waterplas. Of dat dan nog past tussen de turbines?

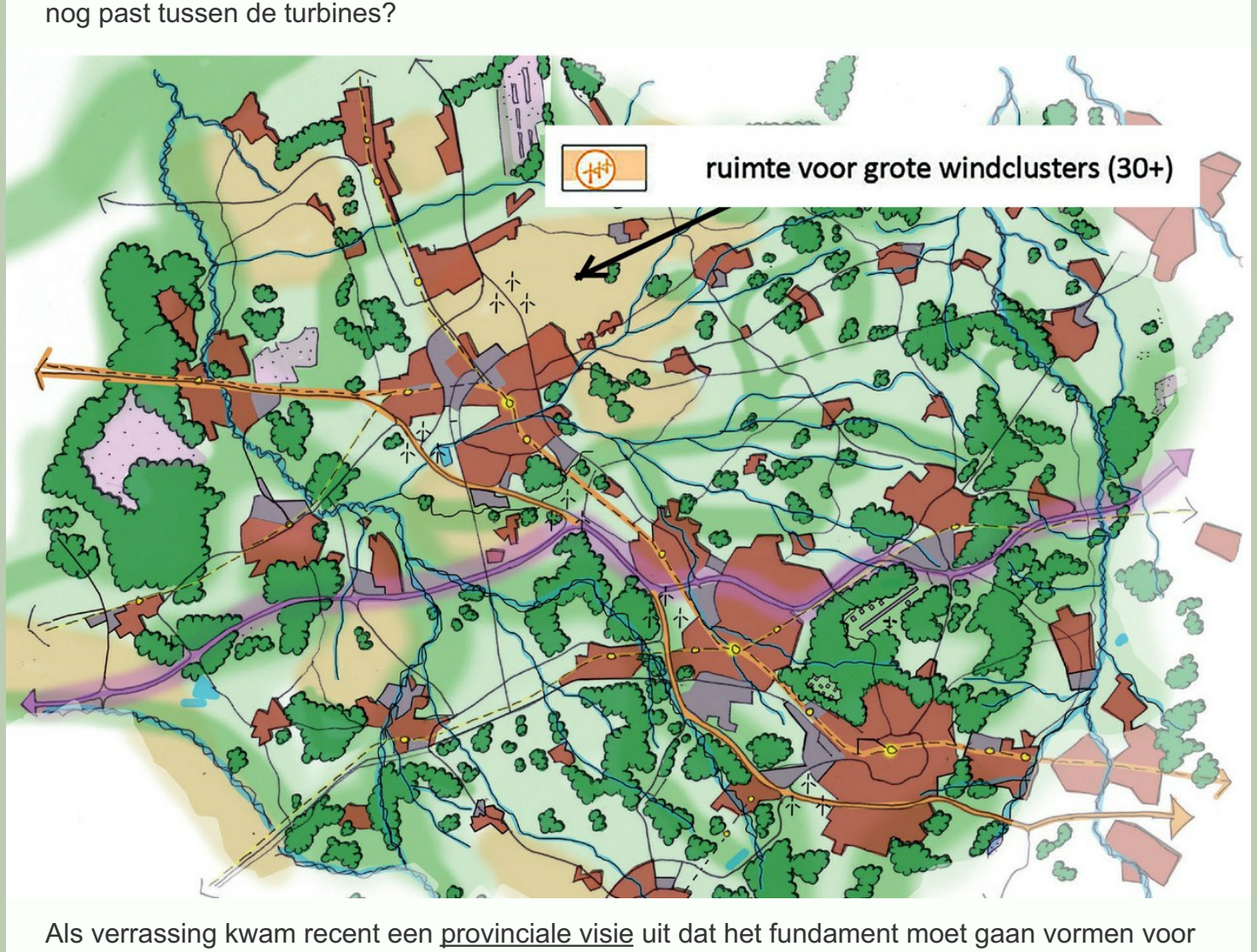

Als verrassing kwam recent een provinciale visie uit dat het fundament moet gaan vormen voor de omgevingsvisie 2050. Hierin werd het voornoemde gebied rond de zandwinning zelfs aangemerkt als potentieel voor meer dan 30 zeer grote windturbines! Gaat het hiermee voor Vriezenveen en omgeving "voor de wind", of zal het zorgen voor heel veel "tegenwind". Persoonlijk vind ik windturbines ondingen en totaal niet passen in het Twentse landschap!
Herman Stevens

Den Haag en natuur

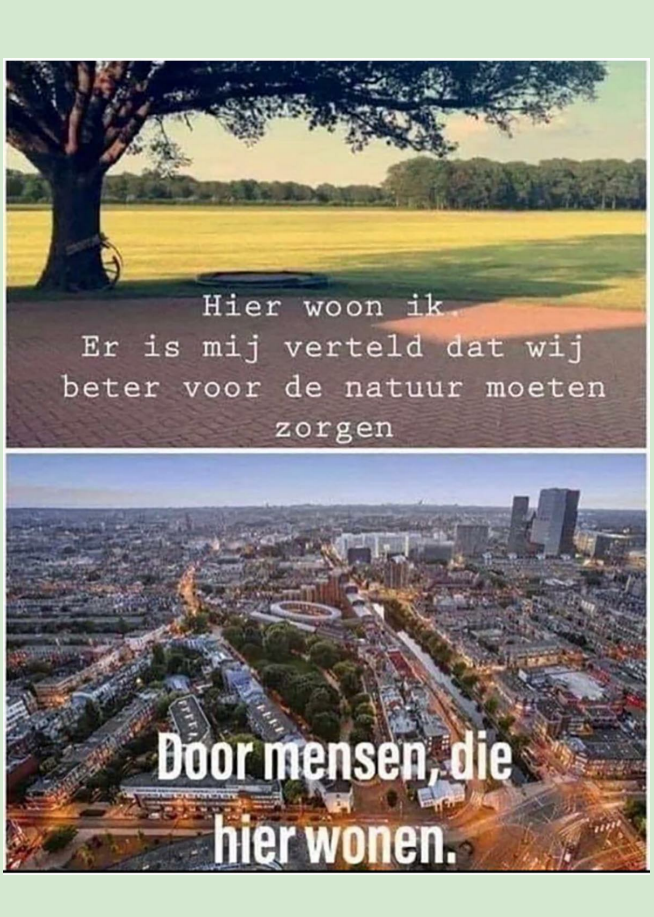
Hier woon ik.
Er is mij verteld dat wij beter voor de natuur moeten zorgen
Door mensen, die hier wonen.

Dit plaatje wordt driftig gedeeld, ik kreeg het via WhatsApp. De samensteller heeft twee plaatjes gekoppeld om te laten zien hoe scheef de wereld volgens hem of haar in elkaar steekt. We zien een slechte foto van een drukke stad. Enig speurwerk op Google leert dat het hier Den Haag betreft. Een begrijpelijke keus, daar zit immers onze regering, er zullen er zeker genoeg wonen die daarvoor werken. Vaak om het gemak, al zouden ze liever anders willen. Bijvoorbeeld op een plek met een aangenaam uitzicht als op de bovenste foto. Dat ze zich zorgen zouden maken over de natuur lijkt me dan ook helemaal niet zo gek. Ik maak me sterk dat je dat juist eerder doet dan mensen die het voorrecht hebben 'buiten' te wonen. Waar je middenin zit vind je niet bijzonder.

De stelling dat die mensen ook het beleid maken gaat zeker maar voor een deel op. Integendeel zelfs. Hoe onze natuur er momenteel bij staat is al jaren grotendeels bepaald door politici die beslist juist niet in de stad wonen. Denk aan een Schreijer, Oplaat, Bleker. Die huurden een appartement in Den Haag, om in hun vrije tijd schielijk terug te keren naar hun ruime kavels in den lande. De niet te benijden bewindslieden die nu hun puin moeten ruimen wonen overigens ook maar gewoon in een dorp. Er zijn maar een paar trekkers nodig om hun straatje te blokkeren.

Over de natuur waar de bewoner een groen voorbeeld van geeft valt ook nog wel wat te zeggen. We zien een ruim aangelegd stuk straatwerk met een schitterende vrijstaande eik, een trampoline voor de kinderen. Dit aan de rand van een groot perceel gras, een beetje bleekjes. Misschien is het pas gemaaid, of is het gewoon te droog om frisgroen te wezen. Verderop een bomenrij, een bosje. Inderdaad een fraaie plek om te wonen. Het zou maar zo van één van genoemde politici kunnen wezen. Maar het is een tragisch misverstand om dit als een voorbeeld van natuur te tonen.

Geert Euverman

Het ree ziet geen rood
In Nederland leven ongeveer 100.000 reeën. Jaarlijks worden er 10.000 aangereden.
Je kunt ze overal bij toeval tegenkomen.
Maar als je ze wilt zien lukt dat niet altijd. Hoe komt dat?

Reuk, gehoor en zicht zijn goed ontwikkeld bij het ree. Als het iets opmerkt kan het elk van zijn oren draaien om de richting te bepalen. Een stilstaand mens wordt door een ree niet herkend, de geringste beweging maakt het echter wantrouwend. Het ree gaat dan staan kijken (zekeren). Soms laat het dan de kop zakken alsof het staat te grazen, maar het houdt ons goed in de gaten. Af en toe tilt het snel de kop op. Met een verrekijker kun je dat zien.
Maar pas op, als je beweegt is de kans groot dat het ree vlucht.

Ogen bestaan uit kegeltjes en staafjes. Staafjes zijn lichtgevoelig, het ree heeft er meer dan de mens en kan daardoor goed zien in het donker. Het oog van het ree heeft 2 typen kegeltjes, geel en blauw, om kleuren te kunnen zien. Ze zien alleen kleuren die ontstaan als deze 2 kleuren worden gecombineerd. In het overgangsgebied is de kleur min of meer grijs.

Dat betekent dat een oranje jas voor een ree groen-grijs lijkt. Reeën zien niet snel de bewegingen van mensen met rode kleding, maar van mensen met blauwe kleding wel. (jagers dragen voor hun veiligheid dan ook soms oranje camouflage kleding)

De mens heeft 3 typen kegeltjes, voor rood, geel en blauw. Daarmee kun je alle andere kleuren maken/zien.Veel vogelsoorten hebben 4 soorten kegeltjes, daarmee kunnen ze ook (ultra)violet licht waarnemen. Rode en andere felgekleurde kleding trekken soms roofvogels aan die hun jongen verdedigen. Jaarlijks halen deze "terrorvogels" de krant als ze weer een jogger aanvielen die hun kroost bedreigde.

Tips: Loop tegen de wind in zonder te praten. Gebruik geen deo's. Sta stil als je iets hoort of ziet. Bevries en kijk rustig rond. Eerst met de ogen en dan met het lichaam.
Probeer op te gaan in de natuur. En kies zelf maar welke kleur kleding je aandoet.

Wim Hilderink, Milieuraad Den Ham-Vroomshoop,
contact: natuurkijk@gmail.com

Vossen op de hei van Het Hexel
Verrast waren we toen we tijdens een wandeling vorig jaar juni een paar goudbruine oren boven de heide zagen uitsteken. Wat een vreemde haas....
Het bleek een vosje te zijn! Met de verrekijker zagen we dat ze met z'n tweeën waren, de vosjes. Eén dook snel weg, de tweede bleef verwachtingsvol naar de rand van het bos staren. "Waar blijft ze nou met de lekkere hapjes?" zal het misschien gedacht hebben. Later die dag zagen we moedervos in de buurt scharrelen, waarschijnlijk dag en nacht bezig om hongerige magen te vullen.

We hielden de vosjes met de verrekijker op afstand in de gaten. Regelmatig lieten de oortjes van wat wij dachten "de dapperste" zich zien. Maar na een kleine week viel het plotseling stil rond het vossenhol. Geen enkele beweging namen we nog waar. Wat zou er gebeurd zijn? Na nog een week wachten, besloten we het hol te inspecteren. Voor de ingang vonden we één van de twee vosjes ... dood. Het dier had geen verwondingen en was puntgaaf. Wat was hiervan de oorzaak? Voedselgebrek? Dat leek ons vreemd: er loopt en vliegt zoveel voedsel in dit gebied rond. Een ziekte misschien? Wie weet. We tastten in het duister.

Een maand later deden we ons jaarlijkse onderhoud op de heide: het verwijderen van de berken- en eikenopslag. In de buurt van het vossenhol vonden we resten van prooien. Er lagen vleugels van een fazant, een bekken van een gans, schedeltjes en botjes van konijnen, een haas en een ree. De vossen hebben dus geen honger geleden. Minder blij waren we toen we een paar meter verderop een half vergane vuilniszak met visgraten vonden. Grote kans dat het vossenjong zijn kleine maag met plastic heeft gevuld.... Aangetrokken door de geur van vis, heeft de moedervos de zak waarschijnlijk naar het hol gesleurd. We verzamelden alle resten, inclusief het inmiddels vergane schedeltje van het vosje. Vervolgens brachten we deze overblijfselen naar de afdeling Educatie van het natuurhistorisch museum Natura Docet in Denekamp. Scholen uit de omgeving krijgen daar les over de natuur. Aan de hand van o.a het gebit kan aan de leerlingen getoond worden welk dier vlees of planten eet. Zo krijgt het vosje een tweede leven.

Yvonne van Haagen

Oproep vrijwillige biodiversiteitadviseur gezocht

Ben je een natuurliefhebber met een redelijke basiskennis over natuur? En vind je het mooi om een bijdrage te leveren aan een goede, gezonde natuur op het platteland? Dan is deze oproep misschien iets voor jou! We zoeken een vrijwillige adviseur in de omgeving Diepenheim en in de omgeving Almelo, die samen met een lokale boer de biodiversiteit op de boerderij wil onderzoeken en verbeteren. Het gaat om boeren, die zich aangesloten hebben bij Wroetvarkens.

Het Wroetvarken
De missie van Het Wroetvarken is smaakvoller, natuurlijker en eerlijk varkensvlees uit Nederland. Belangrijke pijlers hiervoor zijn gezonde varkens, de juiste stal, het beste voer, een betere behandeling en bekwame slagers. De varkens van de Wroetvarken boeren kunnen de hele dag wroeten, zijn actiever, attenter en vertonen natuurlijk gedrag. Naast het dierenwelzijn is een aanvullende eis aan al deze schakels in de keten, om iets te doen voor biodiversiteit en de omgeving. Zo heeft een boer al een bloemenweide aangelegd voor de bijen, vlinders en andere insecten. Echter, er is natuurlijk nog veel meer nodig. Jij kan de Wroetvarken-boeren hierbij helpen!

Vaardigheden & Interesses
- Je hebt affiniteit en basiskennis over natuur, specifieke soortenkennis is niet noodzakelijk.
- Je hebt kennis over landschapsinrichting om zo biodiversiteit te vergroten.
- Je wilt het gesprek aangaan met de boer.
- Je bent bereid om 3 tot 4 keer per jaar een bezoek aan de boerderij te brengen (dat is: ieder seizoen).

Tijdsbeslag & Ondersteuning
Tijdsinvestering: 3 tot 4 keer per jaar een bezoek aan de boerderij
Ondersteuning: startbijeenkomst, advies en ondersteuning vanuit Natuur en Milieu Overijssel

Interesse? Neem contact op met Ilse Postma via i.postma@natuurenmilieuoverijssel.nl (Projectmedewerker Circulaire Economie)

Een dagje uit idee.
Emsland Moormuseum Geestmoor 6 49744 Geeste / Groß Hesepe

Ook voor kinderen een mooi dagje uit, in het museum zijn heel veel teksten ook in het Nederlands.

In heel Europa zijn er in 47 landen 1500 locaties voor industrieel erfgoed, waarvan 100 ankerpunten. Die ankerpunten vertegenwoordigen een specifiek thema uit de industrieel erfgoedgeschiedenis. Het Emsland Moormuseum heeft in heel Europa de grootste collectie voorwerpen op het gebied van industriële turfwinning en veenontginning. Met zijn collecties, tentoonstellingen en wetenschappelijke onderzoek kan dit museum zich meten met de beroemde ankerpunten van ons Europese industriële erfgoed.

OTTOMEYER KIPPLOEG

Op het buitenterrein van het Emsland Moormuseum staat een keuterij, bestaande uit een woongebouw met klein stalgedeelte en een boerentuin. Boerderij, stal en tuin werden op basis van originele tekeningen nagebouwd en dienen als voorbeeld van een typische veenboerderij uit de tijd rond 1920, opgedeeld in drie werk- en woongedeelten. Het ontwerp van de tuin laat zien dat zelfvoorzienendheid in die tijd geen luxe maar pure noodzaak was.

Per smalspoor het museum verkennen
Smalspoor of veldspoor werd door de turfindustrie gebruikt voor het transport van turf. Dit soort sporen is nog steeds in gebruik in de omliggende venen. Het Emsland Moormuseum gebruikt smalspoor voor het transport van personen en heeft wagons/lorries aangepast voor een ritje over het museumterrein. Het tracé is 2,5 km lang en het ritje duurt ca. 25 minuten

Bij de museumkassa is een audiotoor voor een rondleiding door de tentoonstelling en het buitenterrein verkrijgbaar. De gids is opgebouwd in losse scènes en is ingesproken door een bioloog en een negentiende-eeuwse veenmeester.
Op meeslepende en interessante wijze vertellen de twee hoofdrolspelers wat veen is, wie de eerste bewoners waren, hoe de turf te gelde werd gemaakt en hoe het was om te leven en te werken in het veen in de achttiende en vroege negentiende eeuw.
Indertijd zag men veen als 'woeste gronden', een plek om zo snel mogelijk te ontginnen. Tegenwoordig proberen we juist de laatste restanten hoogveen te beschermen en te behouden. Ook deze discussie komt aan de orde in de rondleiding, die ca. 1 uur duurt.

Emsland Moormuseum
Adres: Geestmoor 6 49744 Geeste / Groß Hesepe
goo.gl/maps/t6io14SM9dxceiro7

Combineer het bezoek eens met het 1580ha grote Dalum-Wietmarscher moor, Het Geestmoor of het grote Speicherbecken Geeste

---

Deel eens je natuur beleving met de lezers van deze nieuwsbrief
Om elke maand een nieuwsbrief te maken hebben we input nodig en dan het liefst van onze lezers. Heb je iets leuks meegemaakt of een bijzondere waarneming gedaan of is je iets opgevallen in de media of ben je enthousiast over een mooi gebied waar je bent geweest of heb je mooie foto's gemaakt, deel het met ons.
Het hoeft geen lang verhaal te zijn, met een paar plaatjes erbij is het precies goed voor onze nieuwsbrief.
Dat kan via het mailadres: vriezenveen.knnv@gmail.com

Blog Alex Datema (boerennatuur)
2035
Het is het voorjaar van 2035 en samen met mijn kleindochter van 10 ben ik gras aan het maaien. De trekker rijdt op GPS en die GPS loodst ons om de nesten van de kievit, grutto en tureluur heen. De nesten hebben we vroeg op de ochtend opgespoord met een drone en de gegevens van de locatie ingelezen in het GPS systeem. 'Waarom laten we al die plukken gras staan' vraagt ze. Ik leg uit dat daar vogels zitten te broeden en dat we de nesten zo heel laten en wijs haar op de grutto's en kieviten in de lucht die met veel lawaai boven de trekker hangen om hun nesten te verdedigen. Dat vindt ze leuk en nu zit ze vol spanning te wachten tot de GPS ons weer om een nest heen laat rijden. Ik begin te vertellen dat het zo'n 15 jaar geleden wel anders was. Dat we toen nog maar heel weinig weidevogels over hadden bij ons in de polder, ondanks onze inzet om de weidevogels te beschermen op ons bedrijf, maar met heel wisselend succes. We beseften allemaal wel dat een aantal zaken in de landbouw echt moesten veranderen om de weidevogels te redden. Maar het lukt niet om dit ook echt te doen.
Nu kom ik als oud-boerenbestuurder weer in mijn element en begin haar uit te leggen dat in 2022 er eindelijk keuzes gemaakt werden door de juiste mensen. Dat we het aan de visie en het lef van deze mensen te danken hebben dat wij nu, op dit moment, weer zo van onze weidevogels kunnen genieten.

In 2022
Het was al jaren onrustig in de landbouw vanwege alle grote opgaven waar we niet één, twee, drie een antwoord op hadden. We voelden allemaal wel aan dat er een nieuwe landbouw aan het ontstaan was. Een landbouw die op andere waarden gebaseerd was dan we gewend waren. Maar hoe die landbouw er precies uitzag en hoe je daarmee een fatsoenlijk inkomen ging verdienen? Dat was de grote onzekerheid waar we al jaren mee worstelden.

Gelukkig was de nood in 2022 zo hoog dat er wel iets moest gebeuren, dat er wel keuzes gemaakt moesten worden. De bestuurders van toen beseften dat, en zij toonden eindelijk lef en een visie. Zo ontstond de lange termijn visie van het landelijk gebied met daarin ruime aandacht voor de positie van de landbouw daarin. Want de landbouw is niet alleen de drager van het platteland, maar ook van het landschap en de biodiversiteit. Ze namen landelijk de regie in zowel de ruimtelijke ordening als het economische beleid. Het adagium, 'de markt lost het wel op' werd in de prullenbak gedaan en het nieuwe adagium werd: 'als we blijven doen wat we al goed deden krijgen we meer van wat we al wel hebben. Kortom; ruimte om het radicaal anders te gaan doen.
Uitgangspunt van al het nieuwe beleid werd vertrouwen in de mensen, en gebiedsafhankelijke doelen en kaders. Want via het RO spoor had ieder gebied z'n eigen opgaven voor stikstof, klimaat, water, biodiversiteit en landbouw. Het gebied kreeg het vertrouwen van de bestuurders om de juiste oplossingen te zoeken die het beste pasten bij het landschap, de natuur, de mensen en de ondernemers. Na enige aarzeling werd ingezien dat opkoop of het verplaatsen van bedrijven het sluitstuk van het gebiedsproces zou kunnen zijn, maar niet de start! Door te motiveren als ook strak te normeren ontstond er een enorme dynamiek in de sector waarbij de boeren elkaar stimuleerden om het ieder jaar beter te doen. Het moet gezegd, de achterblijvers kregen ook niet de ruimte om te aarzelen, iedereen moest mee. De stimuleringsregelingen waren zo motiverend dat het overgrote deel van de boeren de doelen lang voor het cruciale jaar 2030 al gehaald hadden.

Dat dit lukte mede doordat alle ketenpartijen hun verantwoordelijkheid namen. Zij zorgden ervoor dat boeren die moesten investeren om duurzamer te werken hiervoor ook beloond werden. Wetende dat de markt dit soort zaken niet automatisch voldoende oppakt, heeft de politiek de ketenpartijen en de boeren gedwongen om rechtvaardige afspraken te maken over de verdeling van deze kosten en meteen een rechtvaardige winstverdeling afgesproken in de keten. Dit alles heeft geleid tot een snelle en efficiënte verduurzaming van de landbouw waarbij de maatschappij eigenlijk de lachende derde was.
Al die vergaande verduurzaming waren nog niet genoeg om de grutto, de veldleeuwerik en de grote modderkruiper te redden. Daarvoor was nog een grote stap extra nodig; aanvullende maatregelen op specifieke plekken. Die laatste stap moest van de overheid komen. De bestuurders met lef en visie voelden zich aangesproken en uitgedaagd en pakten deze handschoen op. Zij besloten dat als, na het behalen van wettelijke doelen en kaders, de maatschappij nog meer vraagt van de landbouw, de overheid dit marktconform beloond. Het ANLb-stelsel werd fors uitgebreid in budget, gebied en bereik. Veel boeren speelden hier enthousiast op in met als resultaat dat het landschap weer hersteld werd. En daarmee ook de biodiversiteit. Maatschappij, overheid en de landbouw hebben hier voor langere tijd commitment over afgesproken. Zodat boeren ook echt hun bedrijf hierop konden inrichten en gericht konden investeren in landschap en biodiversiteit.

Terug in 2035
Zo zie je maar dat je soms toch echt een overheid nodig hebt, die keuzes durft te maken, maar ook vertrouwen durft te schenken aan de mensen die het uiteindelijk moeten doen. Met een tevreden blik keek ik terug op de uitleg die ik mijn kleindochter heb kunnen geven. Maar ze is door het schommelen van de trekker in slaap gevallen en als ik de trekker stil zet hoor ik de grutto's roepen…

Alex Datema – voorzitter BoerenNatuur
Lees meer over Boer en Natuur

HOOGVEENHERSTEL
Engbertsdijksvenen

In en om de Engbertsdijksvenen staat de komende tijd nog veel te gebeuren. Om op de hoogte te kunnen blijven is een speciale website beschikbaar. Bekijk de site via deze link

---

Heeft u iets bijzonders gezien en wilt u dit delen met de lezers van de nieuwsbrief? Stuur dan een kort bericht met evt. een foto (jpeg) als aparte bijlage naar de redactie
Dat kan via het mailadres: vriezenveen.knnv@gmail.com

Mocht je deze gratis nieuwsbrief doorgestuurd krijgen aarzel niet je zelf vrijblijvend op te geven zodat je hem zelf ook krijgt.
Dat kan via deze link of maak gebruik van de QR code hiernaast.

De KNNV afdeling Vriezenveen kent zowel KNNV-leden als excursieleden/donateurs. Ze organiseert jaarlijks wandelingen, landschap-, planten-, vogel-, insecten- en paddenstoelenexcursies. Verder worden lezingen gehouden. De afdeling doet inventarisatiewerk en verwerkt de gegevens in rapporten.
De afdeling heeft werkgroepen voor: vogels, natuurbescherming, landschapsbeheer, "Vriezenveen schoon", natuurfotogroep -en "Educatieve Kruidentuin". De laatste is gelegen achter sportcentrum De Stamper te Vriezenveen-Midden.

---

link naar onze site: vriezenveen.knnv.nl

Deze e-mail is verstuurd aan {{email}}.• Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich hier afmelden. • U kunt ook uw gegevens inzien en wijzigen. • Voor een goede ontvangst voegt u webmaster@vriezenveen.knnv.nl toe aan uw adresboek.

Laposta